

یونانی‌فلسف / ایران

استاد حسین علیزاده آهنگساز و نوازنده در گفت‌وگو با «ایران» از بزرگ‌ترین رویداد مهم موسیقی ایران می‌گوید

جشنواره موسیقی جوان، نماد امید است

نداسیجانی
خبرنگار

پانزده دوره از جشنواره ملی موسیقی جوان می‌گذرد، جشنواره‌ای که با گذشت یک دهه از فعالیت‌های خود، ریشه در موسیقی‌های ارزشمند گسترانده است. این جشنواره از آغاز برپایی آن که به سال ۷۸ برمی‌گردد تا به امروز با حمایت و پشتیبانی داوران خود که هریک از استادان برجسته موسیقی ایران هستند، توانست در تربیت نسل جوان و نوجوان موسیقی کشورمان، نقش بسیار اثرگذاری ایفا کند. عرصه‌ای برای خودآزمایی و آزمون و خطای جوانان ایران زمین تا اندیشه موسیقایی فردای ایران را به گوش تاریخ برسانند. استاد حسین علیزاده نوازنده و آهنگساز پیشکسوت موسیقی ایران از جمله داوران و البته بهترین‌هاست بگویم حامیان این جشنواره است و از سال ۹۲ و تقریباً بعد از یک وقفه ۶ساله که این جشنواره مدتی تعطیل شد به صورت جدی این جشنواره را حمایت کرده و البته حضور چنین بزرگانی خود ایجاد انگیزه و ترغیب و تشویقی برای شرکت کنندگان است. حسین علیزاده طی سال‌ها فعالیت هنری‌اش در عرصه موسیقی، تأکید بسیاری بر آهنگسازی داشته، نکته مهمی که امروز از جوانان انتظار دارد تا به درستی این بخش را بیاموزند و در این زمینه فعالیت کنند. گفت‌وگو با حسین علیزاده مشاور، دبیر و داور بخش تار، سه‌تار، آفرینش در تکنوازی و آهنگسازی پانزدهمین جشنواره ملی موسیقی جوان را در ادامه می‌خوانید.

■ یکی از اتفاقات مهم جشنواره موسیقی جوان در پانزدهمین دوره خود، افزوده شدن بخش آهنگسازی است این انتخاب بر چه اساسی شکل گرفته است؟

شاید یک دلیل آن این باشد که با موضوعات تعریف شده و محدود یک مقدار استعدادها را محدود کرده بودیم و به‌عقیده من به‌طورکلی این مسأله در آموزش موسیقی در ایران وجود دارد و اگر به همه چیز نگاه تخصصی داشته باشیم قطعاً گرایش‌های متنوعی به‌وجود می‌آید. به‌عنوان مثال لازم به بررسی است که یک نوازنده از ارثی جوانی‌اش در انتخاب سازش به‌دنبال چه گزایشی بوده؛ چرا که گاه یک نفر شیفته ردیف است و ردیف نواز می‌شود، اما مسیر این فرد با نوازنده‌ای که می‌خواهد بدایه نوازی کند متفاوت است البته نه بدان معنا که اگر کسی ردیف نواز بوده، نمی‌تواند بدایه نواز باشد یا برعکس. جالب است بدانید طی بررسی‌های متعدد در نیم قرن اخیر این نتیجه حاصل شده، کسانی که برآمختن ردیف پافشاری داشته و افراط کرده‌اند، بدایه نوازی در ذهن آنها فراموش شده است. البته یکی از تخصص‌های بدایه نوازی دانستن ردیف است اما نگاه تخصصی‌تر این است که در این زمینه چگونه آموزش ببیند که از ردیف نوازی به بدایه نوازی برسد!

براین اساس جشنواره یکی ازستون‌های مهم آموزشی کشوراست و باید گسترش بسیاری پیدا کند و می‌بایست در آموزش موسیقی چه در موسیقی کلاسیک و چه در موسیقی ایرانی یا نواحی تنوع ایجاد شود. البته دربخش موسیقی نواحی به‌دلیل جنبه فردی آن، این نگاه کمی متفاوت است و چون این جشنواره مستقل و آزاد است و به دور از یکسری محدودیت‌های بوروکراتیک، می‌تواند ابتکار عمل داشته و الگوی دیگر جشنواره‌ها باشد و با گرایش‌های تخصصی و مختلف که در موسیقی وجود دارد به این نتیجه رسیدیم هر تعداد نوازنده و ازکسبتر داشته باشیم باز هم حضور یک آهنگساز ضرورت دارد. متأسفانه آهنگسازان بسیار اندکی آموزش و تربیت شده‌اند و البته فرصت برای بدلیل اثر و حضور در میدان به آنها داده نشد و امروز در جشنواره جوان به‌همان میزان که از تکنیک یک نوازنده خبرت زده و متعجب می‌شویم، این آهنگسازان در دام که از ذوق و سلیقه آهنگسازی این عزیزان هم متعجب خواهیم شد به این دلیل که طی این یکی دوسال بازخورد‌های بسیار خوبی دریافت کرده‌ایم و امسال هم نگاه جدی‌تری به این موضوع داشتیم و بر اساس چهارچوب تعیین شده، کارهای بسیار خوبی به دست ما رسیده

شجاعت این کار نبود و باید بگویم برنده شدن یک امتیاز خاص نیست و شرکت در این رقابت‌ها نشان از کیفیت بالای هنر شما است که می‌خواهید خود را محک بزنید.

■ به فضای آموزشی اشاره کردید، آموزشی که در جشنواره ارائه می‌شود با آموزش در هنرستان و دانشگاه‌ها متفاوت است؟

به لحاظ روحی خیر. اگرچه خود جشنواره هم نواقصی دارد که باید برطرف شود. نکته دیگر اینکه جشنواره موسیقی جوان در مقایسه با فضاهای آموزشی چون دانشگاه انعطاف‌پذیری بیشتری دارد، اگرچه این جشنواره پایه آموزشی ندارد و زمانی می‌تواند ایده‌آل باشد که فضای آموزشی برای شرکت کنندگان ایجاد شود و نکته مهم اینکه آینده کاری آنها را هم تأمین کنند. وقتی هدف از یک جشنواره کشف استعداد و خلاقیت است باید زمینه ادامه حیات هنر شرکت کنندگان هم فراهم شود. موضوعی که در اغلب کشورها مورد توجه است مانند آموزش دروس تخصصی یا ایجاد ارکستر برای آنها. و... که چندان کار مشکلی نیست اما برای به‌دست آوردن آن در کشورمان باید تنگبند تا شاید اندکی از این خواسته را به‌دست بیاوریم و امیدوارم روزی فرا برسد که این جنگ خانگی نسبت به موسیقی مادی و معنوی زحمت بسیاری کشیدند و ساز و یک دستمان سبیر باشد. ای کاش که همه قلب جشنواره تار است و بعد آن سه‌تار و جالب است بدانید حضور شرکت کنندگانی با سن و سال بسیار کم که بسیار زیبا هم می‌نوازند باعث شگفته شدن مرزها شده، جوانانی که از تکنیک بالایی برخوردار هستند و درکنار آن آشنا به ردیف موسیقی، البته این تعریف‌ها به این دلیل نیست که یکی از مسئولان این بخش هستم، بلکه به‌گفته آقای هومان اسعدی (دبیر پانزدهمین جشنواره ملی موسیقی جوان) بخش تار یکی از رشته‌هایی است که هم هیأت داورای بسیار خوب و با شوق و علاقه دارد و هم در دوره‌های مختلف شرکت کننده‌های بسیار خوب داشته که خوش درخشیدند.

■ به‌عنوان مثال حس و عشق من در موسیقی مانند همان بیست سال گذشته بوده و این معجزه موسیقی است و همچنان شوق کودکی را دارم که می‌خواهم اولین ملودی را بنویسم. در واقع اگر زایش داشته باشید و خلاق باشید زنده هستید و زندگی می‌کنید، بخصوص در شرایط امروز و اگر این مونس که نامش موسیقی است و این خلاقیت در وجود ما نبود روزگار بسیار آزاردهنده می‌شد و این چاشنی امید همان اصوات و نغمه‌های موسیقی است که در دل آرام می‌گیرد و ازاینکه چنین هدیه زیبایی را دریافت کرده‌ام بسیار سپاسگزارم و باید به جوانان هدیه کرد و آنها هم به جامعه هدیه کنند و اگرنگاه مثبتی به این موضوع دارم و دائماً از امید سخن می‌گویم به این دلیل است که صحبت از جشنواره جوان، سمبل امید است و گواه این حرف چهره پدر و مادر این جوانان است که با شوق و اشتیاق فرزندان خود را تشویق می‌کنند.

البته ممکن است بخش رقابتی آن برای بعضی افراد تلخ باشد اما توصیه من به جوانان این است که این جشنواره تنها بهانه‌ای است که شرکت کنید و هنر خود را ارائه دهید و به رقابت پرداختن شما نشان از شجاعت است چرا که خود من در همین سن و سال هیچ علاقه‌ای به مسابقه نداشتم و شاید

مشاور دلسوز که تا به امروز درکنار جشنواره حضور داشته اید برای به سرانجام رسیدن آینده موسیقی جوان چه پیشنهادی دارید؟ چه کارهایی باید انجام شود تا این جوانان به حال خود رها نشوند؟

اقدام نخست بودجه مناسب و خوب است و نکته دیگر کار دلسوز و متعهد. قطعاً هنرمندان با ارگان‌هایی که نگاه تخصصی و دلسوزانه دارند همکاری خوبی خواهند داشت مانند جشنواره موسیقی جوان. نکته دیگر اینکه ما پشتیبان معنوی این جشنواره هستیم و نیاز است پشتیبانی اقتصادی هم داشته باشد و بدون تعارف کار اداری فقط باید خدمت کند و خدمتش فراهم کردن امکانات برای جشنواره است و نیازی به آزمون و خطا در آن نیست چرا که بازدهی بسیار خوبی داشته و با وجود کمبودهای بسیار می‌تواند با تمامی جشنواره‌های بین‌المللی مقایسه شود تا آنجا که برخی از این شرکت کنندگان چه در سازهای کلاسیک و چه ایرانی می‌توانند در جشنواره‌های خارجی هم شرکت کنند اما متأسفانه صدایشان به جایی نمی‌رسد. این افراد به‌دلیل امکانات بسیار محدود حتی نمی‌توانند از شهر خود خارج شوند و بار دیگر تأکید می‌کنم بودجه و کارشناس خوب مهم‌ترین اولویت این جشنواره است. براین اساس فردی که به‌عنوان مسئول فرهنگی انتخاب می‌شود اگر نداند موسیقی و هنر چیست وجودش تنها ضرر است.

■ بخش «آفرینش در تکنوازی» که به‌نوعی هنر بدایه نوازی را احیا می‌کند از موضوعات مورد تأیید شما بوده که در جدول جشنواره قرار دارد. به‌نظر شما آیا این بخش توانسته در هنر بدایه نوازی اثرگذار باشد؟

بدایه نوازی جدا از خلاقیت نیست. در آموزش موسیقی سنتی یا کلاسیک ایرانی بار سنگینی روی دوش شرکت کنندگان گذاشته می‌شود بدون آنکه استاد یا معلم درک درستی از موضوع داشته باشند. در آموزش درست و اصولی آن هنر جو باید با طبیعت خود رشد کند و نباید تئوری خشک در ذهنش پرورش دهیم بلکه باید در کنار الگوپردازی ایده نو خلق کند و برای به‌وجود آمدن خلاقیت محیطی آزاد به‌وجود آورد اگر ما سراین مسائل چانه بسیاری‌نیم به این دلیل است که حتی در آزادی‌های کوچک هم فقیر هستیم و امیدوارم که حداقل جشنواره موسیقی جوان به این سو حرکت کند. جشنواره زمانی کامل است که امکانات و زمینه رشد جوانان را فراهم کند و ای کاش یک روزجشنواره به این درک برسد و این امکانات در اختیارشان باشد در غیر این صورت خاصیت عمیق و ماندنی نخواهد داشت.

■ به‌عنوان سؤال پایانی برگزار کردن جشنواره به‌صورت آنلاین چه نکات مثبت و منفی داشته است؟

از نگاه من این اتفاق نقص بزرگی است اما چاره‌ای نیست و سلامتی شرکت کنندگان در اولویت است و جالب است با وجود این شرایط همچنان بچه‌ها ذوق شرکت داشتند اما این نوع برگزاری ایده آل نبوده و نمی‌تواند آن حس خوب را بین شرکت کننده و داور ایجاد کند و نکته دیگر اینکه به‌دلیل امکانات ضعیف اینترنتی و کیفیت نامطلوب تصاویر واضح نیست و به جرأت می‌گویم در بسیاری از مواقع حق بچه‌ها ضایع می‌شود اما چاره‌ای نیست و برای اینکه جشنواره باقی بماند مجبور بودیم به‌ر شکل‌ی این راه را ادامه دهیم.

جوانان و نوجوانان شرکت کننده در جشنواره ملی موسیقی جوان در گفت‌وگو با «ایران» از نگاه خود به این رویداد مهم موسیقی می‌گویند

نهال‌های امید فردای موسیقی ایران

جشنواره ملی موسیقی جوان با وجود ایجاد انگیزه‌های خوب و مثبت برای شرکت کنندگان، انتقاداتی هم از سوی آنها دربر داشته است. شرکت کنندگانی که حضور در این جشنواره را رؤیای افتخاری برای خود می‌دانند اما پایان خوبی برای تلاش‌هایشان در نظر گرفته نشده، بویژه کسانی که حائز مقام و رتبه شده‌اند و گلابه‌مندند چرا بعد از جشنواره کسی سراغی از آنها نمی‌گیرد!

■ نقطه امید آینده موسیقی

آرمان سیف‌نژاد، تا به امسال چهار دوره در جشنواره ملی موسیقی جوان شرکت کرده و درسال‌های ۹۳، ۹۴، ۹۶ و ۹۹ در بخش تکنوازی تار جزو برگزیده‌ها بوده و یک دوره هم در بخش ردیف نوازی شرکت داشته است. این شرکت‌کننده اصفهانی با ۲۰ سال سن شرکت در این جشنواره را رؤیای بزرگ زندگی خود می‌داند و در این باره بیان داشت: اولین دوره که شرکت کردم ۱۳ سالم بود و این اتفاق انگیزه بسیار خوبی شد تا با تلاش و کوشش بیشتری خود را برای شرکت در این رویداد مهم آماده کنم. اما نکته قابل انتقاد این است که برگزیدگان جشنواره موسیقی جوان هیچ‌گونه حمایت نمی‌شوند و بعد از دریافت لوح و جایزه به حال خود رها می‌شوند، این درحالی است که ما جوانان به پشتیبانی و حمایت مسئولان فرهنگی و مسئولان برگزارکننده این جشنواره نیاز داریم. دغدغه ما بوده و بستر برای مطرح شدن ما جوانان است اما متأسفانه تا به امروز هیچ‌گونه حمایتی حداقل برای شخص من صورت نگرفته است و این موضوع مورد گلایه ماست. ما انتظار داریم برگزیده‌ها را به دور هم جمع کنند و با حمایت مسئولان آلبومی منتشر شود یا بستری برای برگزاری کنسرت فراهم کنند تا ما دیده شویم اما به‌طورکلی با توجه به شرایط حال حاضر جامعه و اما و اگرهایی که نسبت به موسیقی در مملکت ما وجود دارد بدون شک برگزاری چنین جشنواره‌هایی می‌تواند نقطه‌امیدی برای آینده ما باشد. به گفته او این جشنواره فرصت بسیار خوبی برای دیدار جوانان با اساتید بزرگ موسیقی است و نکته دیگر اینکه در بحث آموزشی هم بسیار تأثیرگذار است و اساتید نکات مهم آموزشی را یادآور می‌شوند و به‌طورکلی امیدواریم این جشنواره تداوم داشته باشد.

■ حمایت و تسهیلات ویژه برای شرکت کنندگان

مبینا یوسفی قرایی از سال ۹۳ تا امسال شرکت کننده جشنواره موسیقی جوان بوده و ۲ دوره مقام نخست را کسب کرده و به گفته خودش تنها یک دوره به علت برگزیده شدن در این جشنواره مجازیه شرکت نبوده است. این جوان ۱۷ ساله از گرگان شرکت کننده بخش گیتا کلاسیک است و یکی از انگیزه‌های زندگی‌اش را شرکت در جشنواره ملی موسیقی جوان عنوان کرد و در ادامه افزود: «اگر تا به امروز پیشرفت‌هایی درخصوص موسیقی ام حاصل شده آن را مدیون این جشنواره می‌دانم، چرا که جشنواره در هر دوره دیدگاه‌های تازه‌ای دارد و رپرتوارهای جدیدی در نظر گرفته می‌شود که خود می‌تواند موجب پیشرفت جوانان باشد و این نگاه موجب شده انگیزه بیشتری برای شرکت در جشنواره داشته باشم.» او اظهار کرد: «این جشنواره در بحث آموزشی هم بسیار تأثیرگذار است و از طریق همین جشنواره توانستم با استاد مهرداد پاکباز آشنا و در ارتباط باشم و حدود سه سال است که در محضرشان آموزش می‌بینم. درواقع این جشنواره سبب شد تحصیلات خود را در سطوح بالاتر هنری ادامه بدهم.»

■ برگزاری کلاس‌ها برای برگزیدگان

پوریا عابدینی ۲۸ سال سن دارد و شرکت کننده بخش آواز و بخش موسیقی دستگاهی از شهرستان اهر است. او از سال ۹۳ تا امسال یعنی ۸ دوره در این جشنواره شرکت داشته و از سال ۹۴ تا ۹۸ برگزیده این جشنواره بوده و امسال هم جزو شرکت‌کنندگان مرحله نهایی است. عابدینی در این باره بیان داشت: جشنواره ملی موسیقی جوان فرصت خوبی برای کسانی است که در تلاشند فعالیت جدی در عرصه موسیقی داشته باشند؛ به‌عنوان مثال شخص من که

در شهرستان زندگی می‌کنم و دسترسی به پایتخت و همچنین هزینه آموزش موسیقی در محضر اساتید برجسته برابم مشکل است، این امکان برای من ایجاد می‌شود تا بتوانم در حضور این بزرگان اجرا داشته باشم و خود را از زبانی‌کنم. نکته دیگر اینکه جشنواره ملی موسیقی جوان معتبرترین رویداد هنری در خصوص تکنوازی و تکخوانی در کشورمان است و قطعاً شرکت در این جشنواره رزومه بسیار خوبی برای ما خواهد بود. همچنین می‌تواند بستری برای کشف استعداد‌های برتر موسیقی باشد اما این جشنواره معیایی هم دارد و نکته نخست این است که هیچ برنامه و تدبیری برای آینده برگزیدگان در نظر گرفته نشده است. خود من به عنوان کسی که ۶ دوره در این جشنواره حائز مقام و رتبه شدم، هر سال یک لوح تقدیر با جایزه نقدی حدود ۲ میلیون تومان دریافت کردم و حمایت معنوی وجود ندارد. این درحالی است که این اتفاق برای من که در این عرصه تلاش می‌کنم و مورد تأیید اساتید قرار گرفته‌ام بسیار مهم است. بنابراین نیاز است بعد از جشنواره کلاس‌های آموزشی یا ورک‌شاپ‌هایی برگزار شود، اگرچه اغلب اساتیدی که در این جشنواره داور هستند بارها اعلام آمادگی کرده‌اند برای برگزیدگان جشنواره کلاس‌های آموزشی برگزار خواهند کرد اما تا به امروز اتفاقی رخ نداده است. نکته دیگر اینکه سال ۹۶ بنیاد ملی نخبگان اعلام آمادگی کرد کسانی را که در جشنواره ملی موسیقی جوان حائز رتبه و مقام شده‌اند تحت عنوان نخبه می‌توانند از مزایای این بنیاد بهره‌برند اما متأسفانه در حد یک حرف باقی ماند و تبدیل به عمل نشد. اما با تمام این صحبت‌ها تا به امروز هر چه که در زندگی هنری‌ام به دست آورده‌ام مدیون این جشنواره هستم و تنها رویدادی است که هر سال با انگیزه بیشتری در آن شرکت می‌کنم و همچنان دوست دارم این چالش را تجربه کنم و خود را محک بزنم و هر چه دارم از جشنواره ملی موسیقی جوان است و امیدوارم این جشنواره استمرار داشته باشد، چرا که این جشنواره به مثابه یک آزمون هنری مهم در کشور است و نباید با تغییر دولت‌های رویکردهای آن نیز تغییر کند و با تداوم این جشنواره می‌توان به آینده نسل موسیقی جوان ایران امیدوار بود و فرصتی برای شناخته شدن افرادی است که در این زمینه به صورت جدی تلاش می‌کنند.

■ افتخار جوانان علاقه‌مند به موسیقی

محمد مرادی ۲۳ ساله از سنندج، از یازدهمین دوره جشنواره ملی موسیقی جوان شرکت داشته و تا دوره چهاردهم مقام نخست را در بخش دف نوازی کسب کرده است.

او جشنواره ملی موسیقی جوان را از معتبرترین جشنواره‌های موسیقی کشور عنوان کرد و افزود: شرکت در این جشنواره برای هر نوازنده افتخار بزرگی است بخصوص اینکه صاحب مقام و رتبه شود. در این جشنواره هر سال رپرتوارهای بسیار خوبی در نظر گرفته می‌شود و می‌تواند موجب پیشرفت ما جوانان باشد و با توجه به شرایط امروز جامعه امیدوارم هر چه زودتر کرونا را بین برد تا نوازنده‌ها بتوانند در حضور اساتید و مخاطبان اجرا داشته و کارهایشان را ارائه کنند. نکته دیگر اینکه از مدیران ارشاد و انجمن‌های موسیقی هر استان تقاضا داریم نسبت به شرکت کنندگانی که حائز مقام و رتبه شده‌اند حمایت و توجه بیشتری داشته باشند و ما را به حال خود رها نکنند و فراموش نشویم، چرا که این جشنواره انگیزه ما جوانان و دیدار با استادان بزرگ است تا در روز اختتامیه با اساتیدی چون حسین علیزاده یا علی اکبر شکارچی دیدار داشته باشیم و اجرا در حضور آنان باعث افتخار ما است. خود من از طریق این جشنواره توانستم با استاد علی اکبر مرادی آشنا شوم و آموزش‌هایی در محضرشان ببینم.